

WYDAWNICTWO BIURA PRACY SPOŁECZNEJ.

STATUT LIGI NARODÓW

(podpisany przez 32 państwa na konferencji pokojowej w Paryżu)

Z oryginału angielskiego

przetłomaczył

Dr. J. POLAK.

Prezes Polskiego Stowarzyszenia Przyjaciół Ligi Narodów.

WARSZAWA

LIPIEC 1919 R.

WYDAWNICTWO BIURA PRACY SPOŁECZNEJ.

STATUT LIGI NARODÓW

(podpisany przez 32 państwa na konferencji pokojowej w Paryżu)

Z oryginału angielskiego

przetłomaczył

Dr. J. POLAK.

Prezes Polskiego Stowarzyszenia Przyjaciół Ligi Narodów.

WARSZAWA

LIPIEC 1919 R.

br 789

Statut Ligi Narodów.

(The League of nations Covenant).

Celem poparcia współpracy narodów, zapewnienia pokoju powszechnego i bezpieczeństwa przez przyjęcie zobowiązań nieuciekania się do wojny, ustalenia szczerych, sprawiedliwych i szlachetnych stosunków pomiędzy narodami oraz przez trwałe ustalenie porozumienia na podstawie prawa międzynarodowego jako aktualnych przepisów w zakresie stosunków pomiędzy rządami, tudzież przez utrzymanie sprawiedliwości i skrupulatnego przestrzegania wszelkich przyjętych zobowiązań we wzajemnych stosunkach narodów zorganizowanych, Wysokie strony uchwalają następującą umowę Ligi Narodów.

A R T Y K U Ł Y.

Członkowie założyciele. (Original members).

1. Członkami założycielami Ligi Narodów będą ci z podpisujących umowę, którzy wymienieni są w aneksie do niniejszej konwencji, jak również członkowie z liczby innych państw, wymienionych w aneksie, jako mogących przystąpić bez zastrzeżeń. Przystąpienie to (accession) odbyć się ma przez złożenie w Sekretarjacie deklaracji w dwumiesięcznym terminie od czasu, kiedy umowa zacznie obowiązywać (coming into force). Zawiadomienie o tem rozesłane ma być wszystkim innym członkom Ligi.

Każde zupełnie samodzielne (fully self-governing) państwo, dominjum lub kolonja, nie wymienione w aneksie, może stać się członkiem Ligi, jeżeli przyjęcie jego będzie uchwalone przez dwie trzecie Zebrania ogólnego, oraz o ile da istotną gwarancję szczerego zamiaru (sincere intention) dotrzymania zobowiązań międzynarodowych i podda się przepisom, jakie wydane będą przez Ligę względem jego sił militarnych, lądowych i morskich oraz uzbrojenia.

Każdy członek Ligi może, za zgłoszeniem na dwa lata wprzód swego zamiaru, wystąpić z Ligi z zastrzeżeniem, iż wszelkie jego zobowiązania międzynarodowe i wszelkie zobowiązania wypływające z niniejszej umowy będą wykonane do chwili jego wystąpienia ze Związku.

Zarząd (Governing Body).

2. Działalność Ligi według niniejszej umowy odbywa się za pomocą (through the instrumentality) Zebrania ogólnego (Assembly) i Rady (Council) ze stałym Sekretarjatem.

Zebranie ogólne. (Assembly).

3. Zebranie ogólne składa się z przedstawicieli członków Ligi.

Zebranie odbywa sesje w stałych terminach oraz w wypadkach, gdy zajdzie potrzeba, w miejscu urzędowania Ligi lub w innem miejscu według decyzji.

Na sesjach Zebrania ogólnego każdy członek Ligi mieć będzie jeden głos oraz nie więcej nad trzech delegatów.

Zebranie zajmuje się na swych sesjach wszelkimi sprawami, należącemi do sfery działania Ligi lub dotyczącemi pokoju powszechnego.

Rada.

4. Rada składa się z przedstawicieli Stanów Zjednoczonych Ameryki, Cesarstwa Brytyjskiego, Francji, Włoch i Japonji, oraz z przedstawicieli czterech innych członków Związku. Ci czterej członkowie Ligi będą obierani przez Zebranie ogólne od czasu do czasu, według uznania rzezonego zebrania. Zanim wszakże dokonane będą po raz pierwszy rzezone wybory przez zebranie, członkami Rady będą przedstawiciele Belgji, Brazylii, Grecji i Hiszpanji.

Na skutek decyzji większości zebrania ogólnego, Rada może powołać dodatkowych członków Ligi, których przedstawiciele pozostaną na stałe (always) członkami Rady. Rada na podstawie podobnego upoważnienia, może zwiększyć liczbę członków Związku, których przedstawiciele mogą być powołani przez Zebranie ogólne do udziału w Radzie.

Rada zbierać się będzie w miarę potrzeby, najmniej wszakże raz do roku, w miejscu urzędowania Ligi lub w innym na to obranem.

Rada na zebraniach swych zajmować się może wszelkimi sprawami, należącami do atrybucji Ligi tudzież dotyczącami pokoju wszechświatowego.

Każdy członek Ligi, nie mający przedstawiciela w Radzie, będzie wzywany do delegowania przedstawiciela swego na prawach członka na każde zebranie Rady do udziału w rozważaniu spraw dotyczących tego członka Ligi.

Na zebraniach Rady każdy członek Ligi, mający przedstawicielstwo w Radzie, posiada jeden głos i może mieć jednego tylko przedstawiciela.

Procedura.

5. Z wyjątkiem wypadków specjalnie przewidzianych, uchwały Zebrania Ogólnego lub Rady wymagają dla prawomocności swej zgody wszystkich członków Ligi obecnych na posiedzeniu.

Wszelkie sprawy, dotyczące procedury obrad Zebrania Ogólnego lub Rady łącznie z tworzeniem komitetów do badania spraw specjalnych, są załatwiane przez Zebrania Ogólne lub przez Radę i będą uchwalane większością głosów członków Ligi reprezentowanych na posiedzeniu.

Pierwsza sesja Zebrania Ogólnego tudzież Rady otwarta będzie przez Prezydenta Stanów Zjednoczonych Ameryki.

Sekretarjat.

6. Sekretarjat stały utworzony będzie w miejscu urzędowania Ligi. Sekretarjat składać się ma z Sekretarza Głównego (Secretary-General) oraz innych sekretarzy i urzędników, jacy będą potrzebni.

Pierwszym Sekretarzem głównym będzie osoba wymieniona w aneksie; następnie sekretarza głównego zamianuje Rada za aprobatą większości Zebrania Ogólnego.

Sekretarzy i urzędników Sekretarjatu mianuje Sekretarz główny za zgodą Rady.

Sekretarz główny działa w zakresie swych atrybucji na wszystkich sesjach Zebrania i Rady.

Wydatki na Sekretarjat ponoszą członkowie Ligi według podziału wydatków, przyjętego przez Biuro Międzynarodowe powszechnego związku pocztowego.

Siedziba Związku.

7. Siedzibą Związku jest miasto Genewa.

Rada może zdecydować w każdej chwili o przeniesieniu siedziby Ligi do innego miejsca.

Wszelkie stanowiska w zakresie Ligi lub w połączeniu z nią, łącznie z Sekretarjatem, mogą być zajmowane bez różnicy przez mężczyzn i kobiety.

Przedstawiciele członków Związku i urzędnicy jego, gdy zajęci są sprawami Ligi, korzystają z przywilejów dyplomatycznych i nietykalności.

Budynki podobnie jak inne rzeczy, użytkowane przez Ligę i jej urzędników lub przez przedstawicieli uczestniczących w jej zebraniach, są nietykalne.

Ograniczenie zbrojeń.

8. Członkowie Ligi uznają, że utrzymanie pokoju wymaga ograniczenia uzbrojenia narodowego do najmniejszych rozmiarów, niezbędnych dla utrzymania bezpieczeństwa narodowego i wspólnego popierania zobowiązań międzynarodowych.

Rada, biorąc pod uwagę położenie geograficzne i inne warunki każdego członka Ligi, utworzy projekt rzecz-

nego ograniczenia do rozważenia i wykonania rozmaitych rządów.

Projekt taki ulega ponownemu rozważeniu i rewizji (reconsideration and revision) najmniej co dziesięć lat.

Skoro projekty te zostaną przez rządy przyjęte, przekroczenie ustalonych granic uzbrojenia nie będzie dozwolone bez zgody Rady.

Członkowie Ligi uznają, że wyrób przez przedsiębiorstwa prywatne amunicji i broni wojennej nastrocza poważne obiekcje. Rada wskaże w jaki sposób złe skutki podobnego wyrobu mogą być usunięte, biorąc pod uwagę konieczne potrzeby tych członków Ligi, którzy nie są w stanie wyrabiać amunicji i broni wojennej, niezbędnej dla ich bezpieczeństwa.

Członkowie Ligi będą informowali się na wzajem swobodnie i szczerze o rozmiarach swego uzbrojenia, o zamierzeniach swych dotyczących sił wojennych lądowych i morskich i o warunkach przemysłu swego w zakresie potrzeb wojennych.

Rada rzeczoznawcza. (Advisory Council)

9. Ma być ustanowiona komisja stała do informowania Rady w zakresie wykonania wymagań artykułów 1—8 i wogóle o sprawach wojsk i marynarki.

Wypadki czynów zaczepnych. (Aggression).

10. Członkowie Ligi zobowiązują się szanować i ochraniać od zewnętrznych napadów całość terytorjalną i istniejącą niezależność polityczną wszystkich członków Ligi. W wypadkach takiej agresji lub zagrożenia albo niebezpieczeństwa jej Rada wskaże środki niezbędne do wykonania rzeczonych zobowiązań.

Groźba wojny.

11. Każdą wojnę bądź wszczętą, bądź bezpośrednio lub pośrednio zagrażającą któremukolwiek z członków Ligi, uznaje się niniejszem za sprawę dotyczącą całej Ligi i Liga przedsięwzięcie wówczas środki, jakie uzna za słuszne i skuteczne, celem zabezpieczenia pokoju narodów. We wszystkich wypadkach takiego niebezpieczeństwa Sekretarz Główny winien na żądanie każdego członka Ligi zarządzić niezwłocznie posiedzenie Rady.

Uznaje się za prawo przyjacielskie (the friendly right) każdego członka Ligi informowanie Zebrania Ogólnego lub Rady o wszelkich okolicznościach dotyczących stosunków międzynarodowych zagrażających pokojowi międzynarodowemu lub dobremu porozumieniu narodów, od którego zależy pokój.

Rozjemstwo. (Arbitration).

12. Członkowie Ligi oświadczają, że jeżeli pomiędzy nimi wyniknie spór mogący doprowadzić do zerwania stosunków (rupture), wówczas oddadzą oni sprawę tę albo do Sądu rozjemczego, albo do zbadania przez Radę i przytem zobowiązują się w żadnym razie nie uciekać się do wojny przed upływem trzech miesięcy od chwili zapadnięcia wyroku sądu rozjemczego lub orzeczenia Rady.

W każdym razie wyrok rozjemców w sprawach artykułem tym przewidzianych winien nastąpić w terminie właściwym (within a reasonable time), zaś orzeczenie Rady nastąpić winno w ciągu sześciu miesięcy od chwili zgłoszenia sporu.

Spory.

13. Członkowie Związku poddawać winni wszelkie spory, które uznają za nadające się do rozjemstwa i które nie mogą być w sposób zadawalający rozstrzygnięte na drodze dyplomatycznej, rozstrzygnięciu sądu rozjemczego.

Spory odnoszące się do interpretacji umów, do wszelkich spraw w zakresie prawa międzynarodowego, do stwierdzenia faktów, które mogłyby stanowić naruszenie zobowiązania międzynarodowego, jak również do rozmiarów i sposobów wyrównania skutków takiego naruszenia, uznane zostają jako należące do kategorii takich, które wogóle nadają się do sądu rozjemczego. Rozstrzygnięcia każdej takiej sprawy dokona Trybunał rozjemczy, którym może być albo trybunał obrany dla danej sprawy przez strony spór wiodące, albo przewidziany w istniejącej pomiędzy stronami umowie.

Członkowie Ligi zobowiązują się do przyjęcia w zupełnej dobrej wierze każdego wyroku jaki będzie wydany, oraz że nie uciekną się do wojny przeciwko członkowi Ligi w wypadkach wykroczenia. W razie jakichbądź uchybień w wykonaniu takiego wyroku Rada proponuje środki niezbędne do jego wykonania.

Trybunał międzynarodowy.

14. Rada opracuje i przedstawi Członkom Ligi do zatwierdzenia projekt utworzenia Stałego Trybunału Sprawiedliwości Międzynarodowej. Do kompetencji Trybunału należeć będzie rozpatrywanie i wyrokowanie we wszelkich sprawach o charakterze międzynarodowym, zgłaszanych przez strony. Również będzie Trybunał wydawał opinię rzeczoznawczą o wszelkich sporach i sprawach przedstawianych mu przez Radę lub Zebranie ogólne.

Pośrednictwo Rady.

15. Jeżeli pomiędzy Członkami Ligi wyniknie spór, mogący doprowadzić do zerwania stosunków, i nie będzie oddany do rozstrzygnięcia Trybunału rozjemczego w myśl poprzedniego artykułu, wówczas Członkowie Ligi oddadzą

sprawę do rozważenia Radzie. Każda ze stron może zgłosić sprawę, zawiadamiając o istnieniu sporu Sekretarza Głównego, który poczyni wszelkie zarządzenia do wyczerpującego zbadania i rozważenia sprawy.

W tym celu strony wiodące spór winny złożyć Sekretarzowi Głównemu w możliwie krótkim czasie uzasadnienie sprawy z przytoczeniem wszelkich faktów odnoszących i dołączeniem dokumentów i Rada zarządzi następnie ogłoszenie sprawy.

Rada starać się będzie o załatwienie sporu i jeżeli usiłowania jej nie odniosą skutku, nastąpi ogłoszenie publiczne zawierające fakta i wyjaśnienia dotyczące sporu oraz proponowane przez Radę sposoby załatwienia.

Jeżeli spór nie będzie w sposób powyższy załatwiony, wówczas Rada na podstawie uchwały, zapadłej jednogłośnie lub większością głosów, sporządzi i ogłosi sprawozdanie zawierające opis faktów dotyczących sporu i sposobów załatwienia uznanych za sprawiedliwe i celowe.

Każdy członek Ligi reprezentowany w Radzie może ogłosić stan faktyczny sporu i wnioski w tym przedmiocie.

W wypadku, gdy sprawozdanie Rady będzie zaakceptowane jednogłośnie przez członków prócz przedstawicieli jednej lub kilku stron spór wiodących, Członkowie Ligi zobowiązują się nie wszczynać wojny z żadną ze stron spór wiodących, która podda się wskazówkom zawartym w sprawozdaniu.

Jeżeli Rada nie może osiągnąć wniosku, jednogłośnie przyjętego przez wszystkich członków, prócz przedstawicieli jednej lub kilku stron spór wiodących, wówczas Członkowie Ligi zastrzegają sobie prawo przedsięwzięcia kroków, jakie uznają za niezbędne do zadośćuczynienia prawu i słuszności.

Jeżeli jedna ze stron spór wiodących zastrzeże i Rada potwierdzi to zastrzeżenie, że sprawa na podstawie prawa międzynarodowego należy do jurysdykcji wewnętrz-

nej rzeczonej strony, to Rada uczyni o tem wniosek odpowiedni, nie podając wskazówek odnoszących się do załatwienia sprawy.

Rada w każdym wypadku przewidzianym w artykule niniejszym może przekazać sprawę sporu Zebraniu ogólnemu. Podobne przekazanie odbywa się również na żądanie jednej ze stron spór wiodących, o ile żądanie to będzie zgłoszone w ciągu czternastu dni od chwili oddania sporu do rozważenia Rady.

W każdej sprawie przekazanej Zebraniu ogólnemu, wszelkie wymagania artykułu niniejszego oraz artykułu 12, odnoszące się do atrybucji i władzy Rady, stosują się do atrybucji i władzy Zebrania ogólnego, przyczem sprawozdanie sporządzone przez Zebranie, o ile będzie zaakceptowane przez przedstawicieli Członków Ligi należących do Rady i przez większość innych członków Rady, z wyjątkiem w każdym wypadku przedstawicieli stron spór wiodących, będzie miało taką samą moc prawną, jak sprawozdanie Rady zatwierdzone przez wszystkich Członków prócz przedstawicieli jednej lub kilku stron wiodących spór.

Przestrzeganie warunków umowy.

16. Jeżeli którykolwiek Członek Ligi ucieka się do wojny wbrew artykułom 12, 13 lub 15, uważa się *ipso facto* jako popełniający czyn wojenny (act of war) przeciwko wszystkim Członkom Ligi, którzy wobec tego niezwłocznie zrywają z nim wszelkie stosunki przemysłowe i finansowe oraz wzbraniają stosunków swym obywatelom z obywatelami Członka, który naruszył umowę i zapobiegają stosunkom finansowym, handlowym i osobistym obywateli Członka Ligi, który naruszył umowę, z obywatelami wszelkich innych państw, należących lub nie należących do Ligi.

W wypadkach takich obowiązkiem Rady będzie wskazać rozmaitym rządóm odnośnym, jakich skutecznych sił wojskowe lądowe i morskie każdy Członek Ligi ma dostarczyć dla utworzenia siły zbrojnej, mającej być użytą w obronie układu Ligi.

Również zobowiązują się Członkowie Ligi do popierania się wzajemnego w zebraniu środków finansowych i ekonomicznych, z tekstu artykułu niniejszego wypływających, celem możliwego zmniejszenia strat i niedogodności, wynikających z zastosowania tych środków, oraz do wzajemnego popierania się w zwalczaniu środków specjalnych, zastosowanych przez Członka naruszającego umowę przeciwko jednemu z ich liczby; poczynią oni również niezbędne zabiegi celem przepuszczenia przez swe terytorja wojsk każdego z Członków Związku, współdziałających w obronie układu Ligi.

Każdy Członek Ligi, który pogwałcił umowę jej, może być wykluczony z liczby jej członków uchwałą Rady, powziętą przez przedstawicieli wszystkich innych Członków Ligi należących do Rady.

Państwa nie należące do Ligi.

17. W wypadkach sporu pomiędzy Członkiem Ligi a państwem, które Członkiem nie jest, lub pomiędzy państwami nie będącymi Członkami Ligi, państwo lub państwa nie należące do Ligi winny być wezwane do przyjęcia zobowiązań Członków Ligi dla załatwienia rzeczowego sporu na warunkach, jakie Rada uzna za słuszne. O ile zaproszenie to zostanie przyjęte, zastosowane będą środki, przewidziane w artykułach 12 do 16 włącznie, ze zmianami, jakie Rada uzna za niezbędne.

Po dokonaniu rzeczowego wezwania Rada niezwłocznie zarządzi zbadanie okoliczności sporu i zaleci najlepsze i najskuteczniejsze środki w danych warunkach.

Jeżeli państwo wezwane odmówi przyjęcia zobowiązań Członka Ligi dla załatwienia sporu i ucieknie się do wojny z Członkiem Ligi, wówczas zastosowane być mają środki przewidziane w artykule 16, jako przeciwko państwu popełniającemu czyn w rzeczonym artykule wymieniony.

Jeżeli obydwie strony wezwane odmówią przyjęcia członkostwa Ligi dla załatwienia sporu, Rada przedsięwzięmie środki i udzieli wskazówek w celu zapobieżenia działaniom wojennym oraz załatwienia sporu.

Regestracja umów.

18. Każda umowa lub porozumienie o charakterze międzynarodowym, dokonywane przez Członka Ligi, musi być natychmiast zarejestrowane w Sekretarjacie i możliwie rychło ogłoszone przezeń. Żadna umowa lub porozumienie międzynarodowe nie będzie obowiązującym, o ile nie ulegnie zarejestrowaniu.

Unieważnienie umów.

19. Zebranie ogólne zalecać będzie od czasu do czasu ponowne rozważenie przez Członków Ligi umów, które utraciły zdolność zastosowania, oraz rozważenie warunków międzynarodowych, których dalsze zastosowanie mogłoby zagrażać pokojowi powszechnemu.

Zobowiązania narodowe.

20. Członkowie Ligi uznają solidarnie, że przyjęcie niniejszej umowy (Covenant) kasuje wszelkie zobowiązania i porozumienia wzajemne (*inter se*), niezgodne z jej wymaganiami, i zobowiązują się uroczyście nie wchodzić w żadne takie porozumienia.

O ile Członek Ligi, zanim się stał członkiem jej, przyjął zobowiązania niezgodne z wymaganiami niniejszej umowy, uważać ma za obowiązek swój poczynić niezwłocznie kroki celem cofnięcia takich zobowiązań.

Doktryna Monroe utrzymuje się.

21. Żadne wymagania niniejszej umowy nie mogą być uważane jako kasujące moc prawną porozumień międzynarodowych w postaci traktatów rozjemczych lub porozumień dzielnicowych (regional), w rodzaju doktryny Monroe, przeznaczonych do zachowania pokoju.

Mandaty.

22. Względem kolonji i terytorjów, które w następstwie ostatniej wojny przestały podlegać zwierzchnictwu państw poprzednio niemi rządzących, a zaludnione są przez narody niezdolne jeszcze do samodzielnego ścisłego przystosowania się do nowych warunków świata, zastosowana ma być zasada, że dobrobyt i rozwój takich narodów stanowi święte zadanie cywilizacji i że zapewnienie wykonania zadania tego ma być włączone do niniejszej umowy. Najlepszym sposobem urzeczywistnienia tej zasady jest powierzenie pieczy nad takimi narodami narodom postępowym, które ze względu na środki swe, doświadczenie i położenie geograficzne, mogą najpewniej przyjąć na siebie odpowiedzialność w tej mierze, przyczem opieka taka wykonywaną przez nich będzie jako przez Mandatarjuszów Ligi.

Właściwości mandatu muszą być różne, zależnie od stopnia rozwoju narodu, położenia geograficznego terytorjum, warunków ekonomicznych i innych podobnych okoliczności.

Niektóre społeczności (communities), które poprzednio należały do Cesarstwa Tureckiego, dosięgły stopnia rozwoju, pozwalającego na uznanie ich obecnie za narody samodzielne, mają wszakże podlegać wskazówkom administracyjnym i pomocy ze strony państwa, występującego jako mandatarjusz, do czasu, gdy będą mogły w zupełności rządzić się samodzielnie. Życzenia tych społeczności muszą być przede wszystkim wzięte pod uwagę przy wyborze Mandatarjusza.

Inne narody, w szczególności zaś zamieszkujące Afrykę Centralną, znajdują się na takim stopniu rozwoju, że Mandatarjusz musi przyjąć odpowiedzialność za administrację terytorjum, przy zachowaniu warunków, poręczających wolność sumienia i wyznania, przy zastosowaniu jedynie środków utrzymania porządku publicznego i moralności, zabronieniu nadużyć w rodzaju handlu niewolnikami, wyrobu broni, handlu napojami mocnymi, oraz zabronieniu wznoszenia twierdz, tworzenia punktów oparcia dla działań armji i floty oraz nauki wojskowej dla tubylców, poza potrzebą stworzenia policji i obrony terytorjum, wreszcie przy zapewnieniu jednakowych warunków przemysłu i handlu dla wszystkich członków Ligi.

Istnieją też obszary w rodzaju Afryki Południowo-Zachodniej, lub południowych wysp oceanu Spokojnego, które z powodu słabego zaludnienia, małej przestrzeni, zbytnej odległości od centrów cywilizacji lub wobec ciągłości geograficznej z państwem obranem za Mandatarjusza oraz z innych powodów, najlepiej mogą być zarządzane bezpośrednio przez rzeczne państwo jako integralna część jego, z zachowaniem wyżej wymienionych zastrzeżeń względem tubylców.

W każdym wypadku otrzymania mandatu państwo odnośne winno składać Lidze sprawozdania roczne o kraju jemu powierzonym.

O ile rozciągłość władzy, właściwości nadzoru lub administracji, mające obowiązywać Mandatarjusza, nie zo-

staną odrazu określone przez Członków Ligi, muszą być w każdym wypadku ściśle określone przez Radę.

Utworzona ma być stała Komisja do przyjmowania i rozpatrywania rocznych sprawozdań Mandatarjuszy i do udzielania Radzie wskazówek w zakresie wszelkich spraw dotyczących wykonywania mandatów.

Świadczenia ogólne (General benefits).

23. Członkowie Ligi, zgodnie z poprzednio zawartymi przez nich umowami międzynarodowymi, lub też w razie zawarcia innych:

a) dążyć będą do zapewnienia i utrzymania dobrych i ludzkich warunków pracy dla mężczyzn, kobiet i dzieci, zarówno we własnych swych krajach, jak i w tych, do których sięgają ich stosunki handlowe i przemysłowe, i w tym celu dokonają i utrzymywać będą niezbędne organizacje międzynarodowe;

b) postarają się zapewnić sprawiedliwe obchodzenie się z tubylcami na terytorjach im podległych;

c) dopomogą Lidze w ogólnym nadzorze nad wykonaniem zobowiązań, dotyczących skasowania handlu kobietami i dziećmi, tudzież handlu opium i innemi niebezpiecznemi środkami;

d) udziela Lidze poparcia przez nadzór ogólny nad handlem bronią i amunicją w krajach, w których nadzór taki jest niezbędny w interesie wspólnym;

e) czynić będą starania o zapewnienie i utrzymanie swobody komunikacji i przewozu oraz o przyjazne traktowanie handlu wszystkich Członków Ligi. W związku z tem będą wzięte pod uwagę specjalne potrzeby dzielnic, zniszczonych w czasie wojny 1914—1918 roku;

f) współdziałać będą w sprawach międzynarodowych, dotyczących zapobiegania chorobom i nadzoru nad chorobowością.

Biura i komisje.

24. Wszelkie poprzednio założone na podstawie umów ogólnych biura międzynarodowe zostaną oddane pod zarząd Ligi, za zgodą stron, które umowy rzeczzone zawarły. Wszelkie takie biura międzynarodowe i wszelkie komisje do spraw o charakterze międzynarodowym, mogące się utworzyć w przyszłości, mają być oddane pod zarząd Ligi.

O wszystkich sprawach, mających znaczenie międzynarodowe i należących do konwencji ogólnych, lecz nie podlegających działaniu biur lub komisji międzynarodowych, Sekretariat Ligi za zgodą Rady i na życzenie stron, zbierze i udzieli^o wszelkich informacji oraz udzieli wszelkiej pomocy niezbędnej lub pożądanej.

Rada może włączyć wydatki każdego biura lub komisji, oddanych pod zarząd Ligi, do wydatków Sekretariatu, jako część ogółu wydatków jego.

Czerwony Krzyż.

25. Członkowie Ligi zobowiązują się popierać i krzewić tworzenie i współpracę w zatwierdzonych na drodze właściwej wolnych organizacjach narodowych Czerwonego Krzyża, mających na celu polepszenie zdrowia, zapobieganie chorobom i łagodzenie cierpień ludzkości.

Uzupełnienia.

26. Uzupełnienia niniejszej umowy mogą być czynione, o ile będą ratyfikowane przez Członków Ligi, których przedstawiciele wchodzi do składu Rady, oraz przez większość Członków Ligi, których przedstawiciele należą do składu Zebrania Ogólnego. Uzupełnienia takie nie będą krępowały żadnego Członka Ligi, który zgłosi sprzeciw odnośny, ale w wypadku takim przestanie być członkiem Ligi.

Aneks do umowy.

1. Członkowie założyciele (original members) *Ligi narodów.*

Państwa, które podpisały traktat pokoju:

Stany Zjednoczone Ameryki, Belgja, Boliwja, Brazylja, Cesarstwo Brytyjskie, Kanada, Australja, Afryka Południowa, Nowa Zelandja, Indje, Chiny, Kuba, Czecho-Słowacja, Ekwador, Francja, Grecja, Guatemala, Haiti, Hedžas, Honduras, Włochy, Japonja, Liberja, Nicaragua, Panama, Peru, Polska, Portugalja, Rumunja, Serbja, Sjam, Uruguay.

Państwa zaproszone do udziału w umowie:

Rzeczpospolita Argentyńska, Chili, Columbja, Danja, Niderlandy, Norwegja, Paraguay, Persja, Salvador, Hiszpanja, Szwecja, Szwajcarja, Venezuela.

2. Pierwszy Sekretarz Główny Ligi Narodów. Jakób Eryk Drummond (The Hon. Sir James Eric Drummond).

100
13/48/1384

B I B L I O T E K A
Uniwersytetu Śląskiego

Nie pożyczaj się

br

789

Druk. L. Bogusławskiego, Świętokrzyska 11. Tel. 195-52.